

RIIGIKOGU

IV koosseis.

II istungjärk. 22. koosolek. 18. detsembril 1929.

Sisu:

1. Genfis 3. novembril 1923 sõlmitud tollivormaliteetide lihtsustamise rahvusvahelise konventsiooniga ja protokolliga ühinemise seadus — redaktsioon.
2. Valgete orjadega kauplemise vastu võitlemise rahvusvahelise kokkuleppega ja konventsiooniga ühinemise ja naistega ning lastega kauplemise vastu võitlemise rahvusvahelise konventsiooni kinnitamise seadus — redaktsioon.
3. 1928/1929. a. antud seemnevilja- ja põllumajanduslikkude toetuslaenude viljas tasumise seadus — III lugemisel.
4. Vabariigi Valitsuse ja ministeeriumide korraldamise seaduse muutmise seadus — III lugemisel.
5. Tollipõhitariifide muutmise ja täiendamise seadus — III lugemisel.
6. Eesti Vabariigi 1930/1931. a. kulude ja tulude eelarve arvel lepingute sõlmimise ja eelkrediitide määramise seadus — III lugemisel.
7. Eesti Vabariigi 1929/1930. a. lisaelarve nr. 1 arvel eelkrediidi määramise seadus nr. 4 — III lugemisel.
8. Riigikogu II istungjärgu lõpetamine.

Koosoleku avab Esimees **K. Einbund** kell 12.47 min.

Sekretäri kohal sekretär **A. Schulbach**.

1. Genfis 3. novembril 1923 sõlmitud tollivormaliteetide lihtsustamise rahvusvahelise konventsiooniga ja protokolliga ühinemise seadus — redaktsioon.

Redaktsiooni komisjoni aruandja **O. Gustavson**.

Seaduse lõpuredaktsioon võetakse vastu.

2. Valgete orjadega kauplemise vastu võitlemise rahvusvahelise kokkuleppega ja konventsiooniga ühinemise ja naistega ning lastega kauplemise vastu võitlemise rahvusvahelise konventsiooni kinnitamise seadus — redaktsioon.

Redaktsiooni komisjoni aruandja **O. Gustavson**'i puudumisel aruandja ülesannetes komisjoni sekretär **A. Tupits**.

Seaduse lõpuredaktsioon võetakse vastu.

3. 1928/1929. a. antud seemnevilja- ja põllumajanduslikkude toetuslaenude viljas tasumise seadus — III lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja **J. Fuks**: Vahepeal on redaktsiooni komisjon läbi vaadanud II lugemisel vastuvõetud seaduseelnõu ja seal parandusi teinud, ning ma kannan seaduseelnõu ette redaktsiooni komisjoni poolt tehtud parandustega.

Seaduseelnõu võetakse vastu paragrahvide viisi ja terve sisu korruga redaktsiooni komisjoni andmata.

4. Vabariigi Valitsuse ja ministeeriumide korraldamise seaduse muutmise seadus — III lugemisel.

Üldkomisjoni aruandja **A. Laur**: Seaduseelnõu on redaktsiooni komisjoni poolt läbi vaadatud, loen selle ette ühes redaktsiooni komisjoni poolt tehtud parandustega.

Seaduseelnõu võetakse vastu paragrahvide viisi ja terve sisu korruga redaktsiooni komisjoni andmata.

5. Tollipõhitariifide muutmise ja täiendamise seadus — III lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja **M. Laarmann**.

Pealkiri võetakse vastu.

A. Oinas (stp, seaduseelnõu teksti puhul): Lugupeetud Riigikogu liikmed! II lugemisel tegin ettepaneku, et karusnahkade osa, välja arvatud metsjänased, sellest seadusest välja jätta põhjusel, et Riigikogu autoriteetliku näpunäite annaks selleks, et valitsuseasutused ja seltskond püüaksid röövjahipidamisele enam piiri panna. Ma seletasin juba, et meil hakkavad metsades loomakesed kaduma. (**K. Tonkman**, põl: Mis Teie seletate, meie teame seda asja.) Kui Riigikogu selle osa väljaveotollide kaotamisest tagasi lükkab, siis oleks see teatavaks tõukeks loomade hävitamisele piiride panemiseks. Mingisugust tunduvat kahju meie põllumajandusele senised karusnahkade väljaveotollid ei ole teinud.

Kordan oma ettepanekut, mille tegin II lugemisel, nimelt

välja jätta tariifi § 3. p.p. 9-a kuni 9-e.

A. Oina ettepanek võetakse vastu 43 häälega 33 hääle vastu, 3 erapooletuks jäämisel.

Seaduseelnõu tekst ühes parandusega ja terve sisu korraga võetakse vastu redaktsiooni komisjoni andmata.

6. Eesti Vabariigi 1930/1931. a. kulude ja tulude eelarve arvel lepingute sõlmimise ja eelkrediitide määramise seadus — III lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja R. Kuris: Enne kui seaduseelnõu teksti ette kannan, pean tähendama, et redaktsiooni komisjon on seaduseelnõu läbi vaadanud, ja kannan seaduseelnõu ette redaktsiooni komisjoni poolt redigeeritud kujul.

Seaduseelnõu võetakse vastu paragrahvide viisi ja terve sisu korraga redaktsiooni komisjoni andmata.

7. Eesti Vabariigi 1929/1930. a. lisaeelarve nr. 1 arvel eelkrediidi määramise seadus nr. 4 — III lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja O. Suursoõt: Kuna käesolev seaduseelnõu on vaheajal redaktsiooni komisjoni poolt läbi vaadatud, kannan selle ette säärasel kujul, nagu see redaktsiooni komisjoni paranduste tagajärjel välja kujunenud.

Pealkiri võetakse vastu.

A. Oinas (stp, § 1. puhul): Mul oli au II lugemisel teha ettepanek, eelkrediiti kärpida 25 miljoni sendi ulatuses selleks, et reserveerida riigikassale võimalust tarbekorral jaanuari-, veebruari- ja märtsikuul hädaabitoid suuremas ulatuses korraldada, kui osutub tõsiasiaks see, millest meie rääkisime, et Riigikogu poolt lubatud eelkrediit ei võimalda tarvilikus ulatuses hädaabitoid korraldada. Kordan oma ettepanekut ja lisan juurde, et see ei tee meie piirituse monopolile raskusi, kui kärbime eelkrediiti 25 miljoni sendi võrra, sest eelkrediidi summa ei tule praegu terves ulatuses kasutamisele, vaid hiljem, kus võimalik on seda tarbekorral täiendada lisaeelarvega.

Minu ettepanek tähendaks seega summa esialgset kõrvalepanekut selleks, et riigikassal võimalik oleks seda hiljemalt, vastavalt hädalisematele tarvetele nii või teisiti kasutada lisaeelarve korras.

Juhataja: Rkl. Oina ettepanek on järgmine:

määrata: Korralised kulud. Majanduseministeerium. Peatükk III. Aktsiisivalitsus. C. Piirituse monopol. § 26. Piirituse monopoli erikulud Kr. 750.000.—

Ettepanek lükatakse tagasi.

§§ 1 ja 2 võetakse vastu.

Seaduseelnõu terve sisu korraga võetakse vastu redaktsiooni komisjoni andmata.

8. Riigikogu II istungjärgu lõpetamine.

Juhataja: Selle päevakorra-punkti juures on Riigikogu juhatus ettepanek, mis põhjeneb Riigikogu vanematekogu otsusel, kes pidas oma koosoleku täna kahe Riigikogu koosoleku vaheajal. Ettepanek on järgmine:

Riigikogu otsustab:

1) lõpetada käesoleva koosolekuga II istungjärg;

2) uuesti kokku astuda erakorraliseks istungjärguks 21. jaanuaril 1930;

3) vaheajal kuni järgmise istungjärguni võimaldada töötamine riigikaitse ja väliskomisjonile, teistele komisjonidele alates 14. jaanuarist 1930.

Vanematekogu, oma otsuse viimses punktis, tuli seisukohale, et komisjonid peaksid tööle asuma enne Riigikogu istungjärgu algamist, juba 14. jaanuaril, et teha ettevalmistusi kiirete seaduseelnõude vastuvõtmiseks järgnevale istungjärgule, mis algab 21. jaanuaril 1930.

O. Gustavson (stp): Vanematekogus juhiti tähelepanu sellele, et algaval istungjärgul Riigikogul seisab ees terve rida tähtsaid seaduseelnõusid. Eeskätt nimetati Riigimaade põliseks tarvitamiseks ja omanduseks andmise seaduse muutmise seadust, millest olevat eriti huvitatud nii põllumeeste kogud kui ka koondu. Siis mainiti veel posti, raudteede, kaitseisukorra, söödismaade korraldamise ja peale selle veel rida teisi seadusi. Leiti, et Riigikogul jääb liiga vähe aega, kui ta astuks kokku uueks istungjärguks alles 21. jaanuaril. Teie teate, lugupeetud Riigikogu liikmed, et maksva eelarve seaduse põhjal Vabariigi Valitsus peab esitama ja kahtlemata esitabki uue eelarve 20. jaanuariks. Tähendab 20. jaanuarist peab Riigikogu asuma eelarve arutamisele. Eelmiste aastate kogemused on näidanud, et kogu aeg jaanuarist kuni märtsikuu keskpaigani või isegi lõpuni kulub peamiselt eelarve arutamiseks komisjonis ja Riigikogus. Seejuures on jäänud üsna vähe aega teiste seaduste arutamiseks. Ei ole mingit põhjust loota, et algaval aastal asi kujuneks teisiti, ja et Riigikogu suudaks ühteviisi viljakalt töötada kahel väerinnal korraga, eelarve ja eelnõude kallal.

Kõigil neil kaalutlustel leiab meie rühm, et ei ole põhjendatud Riigikogu kokkuastumine alles 21. jaanuaril. Meie arvates peaks Riigikogu kokku astuma hiljemalt 14. jaanuaril. Oigem oleks isegi, kui Riigikogu juba 10. jaanuaril kokku astuks, nõnda rohkesti on tal tööd uuel istungjärgul.

Meie vastav ettepanek sai vanematekogus ühepalju häáli poolt ja vastu ja kukkus nii siis üle noatera läbi. Meie loodame, et Riigikogu pleenum siiski hindab seisukorda säärasena, nagu see tõesti on, ja võtab vastu meie ettepaneku, mis vanematekogus läbi kukutati. Meie ettepanek on:

Riigikogu uue istungjärgu algpäevaks võtta 21. jaanuari asemele 14. jaanuar. Loomulikult langeb ühes sellega ära vanematekogus ettepaneku see osa, mis käsitab komisjonidele töötamise lubamist 14.—21. jaanuarini.

Teine abiesimees R. P e n n o: Lugupeetud Riigikogu liikmed! Ma pean juhatuse nimel teatavaks tegema Riigikogule need motiivid, mis aluseks olid vanematekogule käesoleva juhatuse ettepaneku vastuvõtmisel. Vanematekogus selgus, et Riigikogul on päevakorda võtmiseks ainult üks seadus vastuvõtmiseks, see on posti, telegraafi, telefoni ja raadio seadus. See vanematekogus arvates suuri vaidlusi esile ei too. Teine seadus, mis pikemat aega päevakorral seisnud ja esitatud tagasilükkamiseks, on töölistervanemate seadus. Vanematekogus ka rkl. Gustavson ise arvas, et ei ole loomulik, kui Riigikogu oma istungjärku algab seega, et ta komisjonid tööle asuvad, ja Riigikogu ise kokku ei tule, nagu eelmisel istungjärgul olime sunnitud seda tegema. Vanematekogus seletati Riigikogu liikmete poolt, et meie hariliku korra juures asume eelarve arutamisele ikka pärast seda, kui Majanduseminister eelarve-kõne pidanud. Sel puhul tehakse kindlasti teatav vaheaeg, mille jooksul Riigikogu liikmed tutvunevad motiividega, milliseid Majanduseminister ette toonud eelarve-kõnes, ja alles kolmandal või neljandal koosolekul võib eelarve arutamisele tulla. Nii ei saa sugugi takistatud Riigikogus nende seaduseelnõude vastuvõtmine, mis vahepeal komisjonides valmivad. Kindlasti on aga vajalik komisjonide intensiivne töö, ja vanematekogus juhiti sellele tähelepanu, et niisugusel puhul, kui Riigikogu koos ei ole, see töö palju intensiivsem saaks. Nii oleks meil juba kokku astudes terve rida valmis seaduseelnõusid, milliseid Riigikogu pleenum arutada võiks. Kõigil neil põhjustel on mul ainult toetada vanematekogus ettepanekut, et Riigikogu astub kokku 21. jaanuaril, kuna komisjonid tööd algavad juba 14. jaanuaril.

O. G u s t a v s o n (stp): Vanematekogus arvasin, et ei ole loomulik see viis, mida lugupeetud juhatuse liige Penno kaitses ja mille järgi tahetakse antud korralgi käia: Riigikogu ei astu kokku, aga asub siiski tööd tegema. Meie rühma arvates peaks jäädama vana korra juurde, mille järgi Riigikogu uus istungjärk loetakse avatuks esimese pleenumi-koosolekuga. Antud korral ei taheta kinni pidada sellest traditsioonist: tahetakse Riigikogu kahe istungjärgu vahet kunstlikult pikendada, seejuures aga Riigikogule tegelikult ometi tööd võimaldades. Et Riigikogu koos olles komisjonid võiksid oma tööajast väga palju kaotada, see väide ei pea hästi paika. Normaalselt peetakse ju kaks koosolekut nädalas. (K. P ä t s'i, põl vahelhüüe.) Härra Päts küsib, mis saab kahe koosolekuga teha?—Saab vastu võtta need seadused, mis juba esitatud Riigikogu pleenumile.

Seal on näiteks töölistervanemate seadus. Põllumeeste kogude esindajad seletasid vanematekogus, et nad ei taha kergesti anda alla vaidlustes selle seaduse pärast. Meie rühm aga tahab seda seadust kindlasti kaitsta. Nii on selge, et see seadus juba üksi annaks Riigikogule tööd. See ei ole kunstlik töö otsimine, vaid vajaliku töö otstarbekohasem korraldamine.

Ma ei usu, et nimetatud seadus peaks jääma igaveseks rippuma Riigikogu päevakorra lõppu. Varem või hiljem vaja see otsustada — kas jaatavalt või eitavalt. Küsimus seisab vaid selles, millal meie seda teeme, kas enne eelarve arutamist või eelarve arutamise ajal. Samuti on vaja vastu võtta Riigimaade põliseks tarvitamiseks ja omanduseks andmise seaduse muutmise seadus ja posti, telegraafi, telefoni seadus. Siingi seisab küsimus selles, kas arutatakse neid seadusi enne eelarve arutamist või selle ajal. Sellele pinnale tuleb küsimus seada. Ja kui küsimus võtta sellelt pinnalt, siis on päris selge, et Riigikogu võib neid seadusi paremini arutada siis, kui ta käed ei ole veel seotud eelarvega.

Seepärast arvab meie rühm, et seaduseandliku töö oma huvides peaks Riigikogu kokku astuma hiljemalt 14. jaanuaril.

Vanematekogus arvas rkl. Anderkopp: pikem vaheaeg olevat peale muu veel tarvilik selleks, et võimaldada valitsuseasutuste juhtivaile jõududele teha tööd. Riigikogu koos olles pidavat nad järjest istuma komisjonides. See härra Anderkopp'i väide langeb nüüd ära, sest vanematekogus ettepaneku järgi astuvad komisjonid niikuinii 14. jaanuaril kokku. Tähendab, samal päeval, mil meie nõuame Riigikogu kokkuastumist. Valitsusele meeldib näh-

tavasti väga Riigikogu pikem vaheaeg. Aga see, mis valitsusele meeldib, ei tarvitse veel Riigikogule käsuks olla.

R. Penno (as, fakt. märk.): Mina ei ole vanematekogus soovitanud Riigikogu kokkutekut, ilma et üldkoosolekuid peetaks.

Juhataja: (Hääletatakse.) Rkl.

Koosolek lõpeb kell 13.40 min.

Gustavson'i ettepanek on tagasi lükatud.

(Hääletatakse.) Juhatusel ettepanek on vastu võetud.

Riigikogu päevakord on läbi. Käesoleva koosolekuga lõpeb ühtlasi vastava otsuse põhjal Riigikogu II istungjärk. Lõpetan koosoleku.

Õige.

Kinnitan.

Koosoleku sekretär (allkiri).

Koosoleku juhataja (allkiri).